ODBITKA

Z CZASOPISMA »PRZEGLĄD LEKARSKI«
ORGANU TOWARZYSTW LEKARSKICH
KRAKOWSKIEGO I GALICYJSKIEGO WYCHODZĄCEGO W KRAKOWIE.

REDAKTOR GŁÓWNY:
PROF. DR. STANISŁAW CIECHANOWSKI.

KRAKÓW · DRUKARNIA UNIWERSYTETU JAGIELL.
POD ZARZĄDEM JÓZEFA FILIPOWSKIEGO 1906 R.

Wzmianka o łoju baranim *(sebum ovile)* jako masie pigułkowej.

Podał **prof. dr Walery Jaworski.**

(Według demonstracyi w Tow. lek. krak. z d. 21 marca 1906).

W podręczniku „Nauka o chorobach wewnętrznych" zwróciłem uwagę na to, że przy podawaniu niektórych leków, np. arsenu, rtęci, jodu i t. p., należy ochraniać chory żołądek od ich działania. W tym celu znane już jest podawanie pigułek keratynowanych, t.j. powleczonych istotą rogową jaka np. znajduje się w tutkach piór ptasich. Pigułki keratynowane, które zresztą trudno otrzymać, nie okazały się praktycznemi, a to z powodu że po większej części są w przewodzie pokarmowym nierozpuszczalne. Dlatego poleciłem (Nauka o chorob. wewn. III. str. 332) podawać leki w pigułkach powleczonych twardym tłuszczem, jakim jest łój barani *(sebum ovile)*, topniejącym w ciepłocie 45—50^0 C. Nie weszły one, o ile mi wiadomo, dotąd w użycie w praktyce lekarskiej, przeto chciałbym jeszcze raz zwrócić uwagę na ich użyteczność po przeprowadzeniu doświadczeń w klinice na 52 osobach. Przekonałem się bowiem, że one swemu celowi, niedrażnienia żołądka zupełnie odpowiadają.

W wodzie i w treści żołądkowej pływają pigułki łojowe na powierzchni, przeto szybko z płynną treścią przechodzą ze żołądka do jelit. Nie topią i nie rozpuszczają się w żołądku, gdyż, jak to w 11 przypadkach mogliśmy się przekonać, wydobyliśmy je niezmienione po $^1/_2$-1 godzinie ze żołądka. Lek w nich zawarty w żołądku się nie rozpuszcza, gdyż pigułki łojowe z domieszką proszku węgla lub karminu treści żołądkowej nie zabarwiają, natomiast pigułki te rozpuszczają się w zupełności w jelitach. Na 10 przypadków, w których podawaliśmy pigułki łojowe i poszukiwali ich potem w kale, znaleziono tylko raz jeden

pigułkę, do $^1/_3$ pierwotnej wielkości zmniejszoną. Do pigułek domieszane barwiki (węgiel, karmin) zabarwiają stolce jednostajnie i dają się jako pyłki wyśledzić pod mikroskopem.

Leki z pigułek łojowych przechodzą z jelit do ustroju. Podawaliśmy w pigułkach łojowych jodek sodowy (4 przypadki), siarkan atropiny (6 przypadków), kwas salicylowy (4 przypadki), jako też środki przeczyszczające: kalomel, podofilinę, jalapę, socznicę (*scamonium*) i gumożywicę kroplinową (*gummigutti*) (18 przypadków). We wszystkich przypadkach wykryto w moczu jod (po 1—2 godz.). kwas salicylowy (po 1—2 g.), rozszerzenie źrenic po 2—10 godz. Stwierdzono także we wszystkich przypadkach działanie pigułek łojowych ze środkami przeczyszczającymi z tą różnicą, że działają one powolniej, niż same leki w proszku użyte.

Środki, któreby dla ominięcia chorego żołądka należało przepisywać w pigułkach łojowych, są następujące: przetwory arsenu (*ac. arsenicosum*, *arsenicum sulfuratum*, *natrium arsenicosum*, *kalium arsenicosum*, *arsycodyl*); rtęci (*hydrargyrum bichloratum*, *hydrargyrum chloratum*, *hydrargyrum praecipitatum album*, *hydrargyrum jodatum*, *hydrargyrum bijodatum*, *i t.d.*); jodu (*natrium* i *kalium jodatum*, *jodoformium*, *ferrum jodatum*, *ac. jodatum*); fosfor żółty; przetwory wapniu (*calcium chloratum, calcium salicylicum*), glinu (*alumen ustum*, *aluminium sulfuricum*); przetwory cynku (*zincum oxydatum*, *zincum sulfuricum*). Wreszcie wiele przetworów organicznych: (*ac. benzoicum*, *carbolicum*, *salicylicum*, *tannicum*, *balsamum copaivae, pulvis cubebae*, *guajacolum*), olejki aromatyczne mające działać dopiero w jelitach, pankreatyna, olejek terpentynowy i t. d. Wogóle we wszystkieh przypadkach, w których obawiamy się zadrażnienia żołądka zapisanym lekiem, najbezpieczniej stosować go w pigułkach łojowych.

Przy zapisywaniu pigułek łojowych należy wyraźnie napisać na recepcie punkt topliwości łoju 45°C, gdyż w aptekach biorą zwykły tłuszcz, łatwo topny w żołądku, przez co lek rozpuszcza się już w żołądku. W jednej pigułce nie ma być więcej jak 0·1 *sebum ovile*, a leku co najwięcej drugie tyle. Do pigułek, w które wchodzi mało leku np. 0·01, dobrze jest dla lepszego zarobienia dodać proszku obojętnego (*magnesia usta*, *pulvis liquiritiae*) kilka centygramów. Nie należy zapomnieć dodać proszku do obsypywania (*consperge*): pigułek jak widłaku (*pulvis lycopodis*) lub magnezyi

palonej, aby się nie lepiły. Jako wzór przepisywania niech posłużą:

Rp.
Ac. arsenicosi 0,10
Sebi ovilis punc. liquef. 45° C 10,0
Pulv. liquir. q. s.
f. pilulae Nro centum.
Consp. c. pulv. lycopodii.
S.

Rp.
Natrii jodati 10,0
Sebi ovilis puncti liquef. 45° C 10,0
M. f. pilulae Nro centum.
Consp. c. magn. usta.
S.

Rp.
Podophyllini 0,20
Sebi ovilis p. liquefat. 45° C 1,0
Magnesiae ustae q. s.
Div in partes X. f. pilulae
Consp. c. pulv. magn. uste.
S.

Rp.
Ac. salicylici 10,0
Sebi ovilis p. liquefat. 45° C 10,0
M. f. pilulae Nro centum.
Consp. c. pulv. lycopodii.
S.

Osobne odbicie z »Przeglądu lekarskiego« 1906. Nr. 31.

Kraków. 1906. — Drukarnia Uniwersytetu Jagiell., pod zarządem Józefa Filipowskiego.